

I N

R 622. L.
539. 6. 4.

Hippocratis Legem,

Et in ejus Epistolam

A D

Theſſalum Filium,

COMMENTARII:

In Quibus Ostenditur, quæ Medico futuro,
Necessaria sunt.

A U T H O R E

ROBERTO SIBBALDO

M. D. Equite Aurato.

*Scire potestates Herbarum usumque medendi
Maluit --- Virg. Æneid. lib. 12 V. 396*

E D I N B U R G I

Excudebat Mr. *Andreas Symson* 1706.

Illustri Viro

Domino Andreae Fletcherio

Baroni de Salton ;

Omnis literaturæ, &

præsentim Doctrinæ purioris,

& Antiquioris ;

PATRIÆque LIBERTATIS,

Cultori, Instauratori, Vindici

& Propugnatori Maximo.

Hosce Qualescunque

In Legem HIPPOCRATIS, &

ejus Epistolam ad Thessalum filium,

Commentariolos,

In Honore, Benevolentisq[ue]

Pignus atque Monumentum,

Donat, Dicat, Dedicatq[ue]

Robertus Sibbaldus.

Robertus Schindler

Donat, Dicit, Dedicatque
signis etque monumentis
in Honore, Genevolentiaque

Comitibus

ejus Epistolam ad Theodorum Albinum,
in Legem A. 1790 R. A. 18, et
Hocque Quotiescunque

et frequentiori Maximo.

Cultus, Institutioni, Vindicti

P. A. T. R. I. K. A. E. L. I. B. E. R. T. A. T. I. S.

et antiquioris;
praeterquam Doctrinae purioris

Omnia litterarum, &

Baconi de Saluti;

Domino Andreae Fleischerio

Illustri Viro

Præfatio

Philictris, R. S. M. D.
S. P. D.

CUM mihi propositum sit, Philictri, (modo Juvenum necessariis Disciplinis bene instructorum sufficiens Numerus ad me accedat) in hac provecta ætate (magis ad medicinam docendam, quam ad praxin laboriosam exercendam, idonea) Artem medicam, quam Dei Gratia per annos quadraginta tres feliciter exercui, docere (ut senex etiam Reipublicæ literariæ & Patriæ Charissimæ, utilis esse possim) quædam censui in lucem emittenda, Quæ juventurem Phæbo Sacratam Commoneant, Quæ Hippocrates, Theorematuræ Medicinæ præcipuorum Sator prudentissimus & Legislator Noster, futuro excellenti Medico necessaria esse statuit, ut ille etiam suo tempore illustris, &

A2. de

de Republica bene meritis fiat. Et quidem eo magis adductus sum ut hæc scribam, quod quidam conquesti sint, quod in programme a me edito, conditiones Medicis futuris graviores imponere videar, eaque studia suadeam, quæ minus ad Medicinam pertinere videantur, & paucissimis ejus studiosis nunc placeant. Putant hi siquidem in hoc Seculo (in quo veluti in una nocte prodeunt fungi) tot Medici tam cito Doctores renunciantur, ineptum plane esse & importunum talia præcipere. Quot enim nunc sunt, qui se Doctrinæ medicæ fastigium attrigisse credunt, sine ullâ Linguae græcæ, Matheseos, purioris Philosophiæ & Historiæ naturalis peritiâ, ne visis nedum lectis veterum scriptis, contenti, si per tantillum temporis Pharmacopœorum Officinas frequentaverint, & præscripta quædam Medicorum ibi inspexerint, & systema quoddam Medicinæ recentius perlegerint, Anatomicisque quibusdam sectionibus interfuerint, & Nosocomia aliquoties inviserint, quamvis vix annum unum aut alterum impenderit huic studio; vana scientiæ suæ opinione suffarcinati, se novos Apollines fore, omniaque sibi in praxi Medica, pro voto cessura, sibi persuadent. Huic præcipitantiæ in festinandis studiis, tam ipsis, quam Reipublicæ, funestæ & perniciosæ ut Obicem injiciam, operæ pretium

tium esse censui, vobiscum differere de requisitis ad studium medicum, & rationem reddere, quare medicina (ut et alia scientia et artes) nunc in tanto honore non sit, quo prius fuit; paucisque admodum, in hac medicorum frequentia, insignem nominis claritudinem consequantur, aditumque sibi parent ad *Edita doctrinae sapientum templa serena*, et quod bonarum rerum studia adeo ceciderunt, ut antiquorum virtutes ad invidiam et ignominiam tantum nobis narrentur; paucissimaque nostri temporis ingenia, paribus doctrinarum exemplis eniteant, et plerique, ut ait *Synesius in Dione* "fastuosa audacia loco prudentiae suffarci-
"nati, priusquam discunt, docent.

Cum interim idem hic vertatur mundus, temporum ordo minimè immutatus, Sol eundem cursum, solitaque spatia sidera conficiant; & hoc etiam seculo inter tot studiorum inania, tam prava institutione, tanta desidia commendatione, exempla quaedam eruditionis enitent, quae antiquorum facundissima studia provocant, si non superant, quorum enumeratio, utpote oculis inhaerentium supervacua est.

Sed nunc plerisque Voluptatis amor a primo ortu, sensibus suis implicatus ita affectit, ut ea exoptent, quibus illa aliter & fovetur: inde ad multitudinis consensum

com:

compositi, præcipiti cursu, festinant ad vitia, delendis ingeniis nata, Avaritiam et Ambitionem; atque ita ad inertiam, aut Genio suo repugnantia studia delabuntur: et non nisi apud paucissimos reperitur, et obtinet Disciplina antiqua, et severæ leges, quibus certi laborum gradus constituti, ut animi primis disciplinis initiati, sapientiæ præceptis se componerent, et quod vellent exercere diu discerent.

Hanc, ut, quantum in me est, apud vos resuscitem, legem *Hippocratis* & ejus *Epistolam ad Thessalum* filium, facem (quam Doctissimi Viri *Joh. Heurnius* & *Joh. Ant. Lindanus* aliique porrexerant) secutus brevi Commentario enarrandas & illustrandas suscepi: quædam autem de Methodo studendi apud veteres receptâ, nonnullaque de triennali cursu historiæ naturalis & medicinæ quem prælegendum aggredior, si Deus votis annuerit, præmittenda sentio, Quod ad primum attinet, græcæ institutionis Typus fuscè traditur apud Platonem. In *protagora edit. Serrani Tomo 1. pag: 325, & 326.* Quam institutionem apud veteres receptam breviter & eleganter ad modum explicat *Joan. a Wover libro de Polymathia cap: 30: His verbis, "Apud Majores (inquit) nostros, ferè ab ipso Lucis exordio infantes in sinu castissimæ matris educari, domestica disci-*
piina

'plina, temperata singulari sanctitate ac ve-
 'recundia, ad virtutis imitationem imbuti,
 'primas literas docebantur: Ubi eo ætatis
 'profectus infans, ut capere sermones possit,
 'Nutrix, Mater & Pædagogus sedulo cu-
 'rant, ut optimus & emendatus, qua verba,
 'qua mores evadat. Deinde ludimagistris
 'tradunt, ut scribere & cithara canere discat,
 'quibus perceptis accedit ad lectionem poe-
 'tarum: in quibus virtutum præcepta, &
 'illustrium Virorum exempla; Aptus post
 'hæc optimis disciplinis, studia humanitatis
 '& encyclopædeiam totam hauriebat, si
 'natura dictante ad otiosa studia & contem-
 'plationem inclinasset: Si vero animus a-
 'gendi cupidus, rem militarem, aut eloquen-
 'tiam, vel quodvis aliud studium civili so-
 'cietati aptum arripiebat; optimas artes non
 'sophistica lege, sed quatenus illarum u-
 'sum experiri posset, addiscens; non tam
 'subtili disputationi, quam ut iis munitus
 'regeret populos, stabiliret leges, opprimeret
 'improbos, tueretur bonos, hortaretur ad de-
 'cus, et a flagitiis revocaret. Certè quod-
 'cunque Viræ genus, ingenii vis, seculi
 'plausus, aut Reipublicæ utilitas sectari ius-
 'sisset, natura incorrupta exercebat.

Sapientes autem censuerunt, studia naturæ
 regulâ metienda, et ad hanc consilia, et
 conatus nostros flectendos, qua contra agen-
 te

te et repugnante, sunt vana, cassa et irrita omnia. Ideoque poeta monente, quisquis sis.

Tu nihil invita dices, faciesve Minerva
 natura autem, inclinante, et ad optima quæque viam parante ac præmonstrante, sit artis cognitio, quæ adhibitâ prudentiâ acquiritur. Sed paucissimi sunt, qui se examinant, quid velint et quid valeant *Humeri, & quid ferre recusent*, sed plerique, quod inter primas malorum suorum causas est, vivunt ad exempla, nec ratione componuntur, sed consuetudine abducuntur. Quod optime monet *Seneca lib. de vita beata* ubi ait, "Nulla res majoribus malis nos implicat quam quod ad rumorem componimur, optima ratio ea, quæ magno assensu recepta sunt, quorumque exempla multa sunt. Videas igitur tot agmina miseræ juventutis alieno errore inescata, cujus conatus et Vota felicior eventus non juvit. Voluptatibus ab ipso ortu assueti, etiam firmâ ætate, quicquid doloris sensum infert fugimus, et omne blandum et jucundum, bonum putamus, etiam si inutile et noxium; laboriosum vero, quamvis commodum, malum. Hinc ergo divitias præcipuum voluptatis instrumentum unice exoptamus, vanamque gloriam pro honore quærimus. Hæc jam communi consensu bona, et summopere expetenda, quasi per manus traditum et receptum, hoc omnium sensibus

sensibus implicatum, hoc a deceptis parentibus discimus, et educatorum votis credimus.

Hinc est quod optimas artes et liberalia studia negligimus, et ne degustata quidem, temeraria fugâ deserimus, nulli itaq, nobis servantur laborum gradus, nullis sapientiæ præceptis informamur, in evolvendâ antiquitate nihil operæ infumitur, nullam denique Artis scientiam serio excolimus. Pleriq, enim virtutem precio suo non æstimant, aut optimas artes, Solo scientiæ præmio colunt, sed ingenia sua ad quæstum prostituunt, et severam apud veteres disciplinarum legem corruerunt. Ubi nunc *Pythagoræa*, ubi *Platonica* purgatio, ubi quinquennale vocis exilium, et illa morositas disciplinarum, quibus imbuti animi sapientiæ præparabantur? Prophani, impii, scelerati, doctrinæ mytheria accedimus: sordidi et inquinati puræ contrectamus, ideoque et illa quæ percipimus, non ad nutrimentum, sed in corruptellam et perniciem cedunt.

Ut autem studium medicinæ nobis feliciter cedat, quæ medico futuro necessaria sunt tradit *Hippocrates* in *Lege* et *Epistola* ad *Thessalum* filium. Qui nobis in studio medico dux dignissimus est, qui vivida animi attentione, ad omnia circumspexit, et quicquid ad rem facit indagavit, et suo

parta labore, orbi communicavit, et quæ sunt, quæ fuerint, quæ ventura in qualibet ægritudine, clare retulit, is anniversarias Cœli tempestates, ut Solennium morborum causas evulgavit, et peculiare Aeris vicissitudines, ælius, frigora, imbres, squalores, ventorum furores, horumve silentia, hos illosve morbos generare aperuit.

Is ex Regionum situ, naturâ Soli, Aquarum Copiâ, motu vel stagnis, ex telluris exhalationibus, ex montium positurâ, causas popularis necis detexit, et integras hæc sapientiâ gentes servavit.

Methodum igitur Hippocraticam, esse omnium præstantissimam mecum libenter agnoscetis, ut quæ ex observationibus, quas in praxi habuit, nata fuerit, miroq; successu confirmata; meritoq; ille omnibus medicis Græcis Arabicisq; longè præluet. Quia tamen (ut inquit Seneca *Nat. Question. lib. 7. cap. 31.*) *Rerum natura sacra sua non simul tradit, initiatos nos credimus, in vestibulo ejus habemus, illa arcana non promiscue, nec omnibus patent, reducta & interiore sacrario clausa sunt: ex quibus, aliud hæc ætas, aliud quæ post nos subibit, aspiciet.* Ne existimetis igitur, me ita in Hippocratis verba juratum esse, ut nihil nisi quod in ejus scriptis reperitur, tradam. Longe alius enim mihi animus est, nam multa posteris seculis, et præsertim

præsertim hoc nuper elapso, a vitis præstantissimis inventa fuere, quæ cum medicinæ Theoriam cum ejus praxin spectent; quæ medicinam ut ejus pomœriis auctis amplio- rem, ita et in morbis curandis longè efficacior- em reddiderint. Ut me ergo accingam ad id quod postremo enarrandum erat, conabor in dis- currendo de singulis medicinæ partibus, ea adjicere, quæ a recentioribus sunt detecta, et simul ea commemorare scripta quæ Auditores ad horum cognitionem completam manudu- cant. Cum honore igitur referam Viros claris- simos, qui medicinæ pomœria auxerint, et enarrabo quæ in curâ morborum; diutina et felici sua praxi invenerint; et ostendam quinam sint qui optime traditam ab *Hippo- crate* observationum faciem, feliciter conti- nuaverint, posterisque portexerint: Et quinam per Chymica experimenta maxime medi- cinam promoverint: Qui etiam Historiam Naturalem (sine qua Hominis natura, com- mode explicari, teste Platone, non potest) nostro seculo magis illustraverint, et aux- erint; et qui medicamenta Salubriora et effi- caciora in morbis curandis invenerint, et præsertim facile parabilia nobis suppeditave- rint. Denique animus mihi est vobis tradere medicinam plane novantiquam, hoc est veterum doctrinâ et observationibus sufful- tam, et recentiorum experimentis insigniter

illostratam et auctam. Non autem tempus
teram in *Hypothesibus* recentiorum recensenden-
dis, aut refutandis, illarum enim parvi apud
me pretii sunt, ut qui sciam quod opinio-
num commenta deleat dies, at naturæ judi-
cia confirmet. Hypotheses quidem hæ mul-
tum arrident junioribus, qui veterum scrip-
ta nunquam legerunt, et instar tabulæ ralar,
primas quasq; impressiones, facile recepe-
runt. Quamprimum autem omni præjudicio
liberi, æquâ lance doctrinam veterum cum
doctrinâ recentiorum contulerint, libenter
agnoscent, quod

Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci.
Et confectas illas *hypothesium* tabulas, mire
licet placentes, utilissimæ veterum doctrinæ,
multum cedere fatebuntur. Accedite ergo,
Philiiatri, atque æquâ mente, cum veterum
tum recentiorum doctrinam accipite, nam
videbitis, quod

----- *Alterius sic*

Altera poscit opem res, & conjurat amice.

In Legem *Hippocratis* & E-
pistolam ad *Thessalum*
Filium, COMMEN-
TARIUM, & Notæ
Prolegomena.

Tit. 1. De Authore hujus Libri.

L I B E R hic *Hippocratis* nomen præ-
fert, cum autem multi olim Viri,
ejus nominis fuerint, videndum
quis ex iis, libri hujus Author fu-
erit, qui legem hanc discipulis sectatori-
busq; præscripserit.

Exstiter quidem plurimi *Hippocratis* no-
mine, ut videre est apud *Herodotum*, *Thuci-
didem*, *Platonem*, *Aristotelem*, *Plutarchum*,
& *Pausaniam*, aliosque; quos hic comme-
morare non est opus. Septem, ejusdem pro-
fessionis, uniusq; et ejusdem familiæ, ge-
nere *Coos*, et scriptis editis celebres, re-
censet *Suidas*. Ex ultima hac *Hippocratum*
Pleiade

Pleiade, qui secundo fuit loco, *Avi* respectu, omnium clarissimus, reliquos longo intervallo post se reliquit, et

---ingenio superavit, et omnes

Præstrinxit; Stellas exortus ut Ætherens Sol. Ut Divini etiam, et Magni cognomen apud posteros adeptus fuerit.

Orius is fuit ex illustri et Regia *Asclepiadarum* Familia, si paternam respicias prosapiam; si maternam, *Heracidas* generis agnovit auctores; decimusq; nonus fuit ab *Æsculapio*, ut *Soranus* in vita ejus *Hippocratis* ex *Eratoſthene*, *Pherocyde*, *Apollodoro* et *Ario Ibarsensi* computat; vel decimus octavus, si *Pato* in Epistola ad *Artaxerxem Persarum* Regem fides adhibenda.

Is magnus *Hippocrates* hujus libri Author apud omnes fere censetur, quod dictio ejus sit. Senem etiam *Hippocratem* eum scripsisse putat *Job. Heurnius* (commentario in hunc Librum,) cum satis ex usu rerum prudentiæ haberet, quod significantia verba et accurata in rebus sapientia ostendunt, eo etiam dignus Liber est, siue rerum veritatem spectes siue elegantiam instrumentorum. *Erotianus* etiam (quem nonnulli *Neronis* ævo vixisse volunt, alii vero *Galeno* recentiore faciant, in Proœmio Lexici *Hippocratici*, ubi Catalogum recenset Librorum, quos

quos vere *Hippocratis* dici adseverat, *Legis* expresse meminit inter ea, quæ ad Artis rationem faciunt. Itaque certum videtur *Legem* non alterius esse auctoris quam *Hippocratis Magni*.

Tit. 2. Elogia Authoris.

Hic *Hippocrates* cum felicissimo et divinisimo esset ingenio, medicinam rudem quæq; id temporis instar fœtus recens concepti se habebat, primis fere lineamentis tantum adumbrata, feliciter omnibus excoluit, primusq; in Artis formam redegit; sive ut *Patus* (in Epistola ad Regem *Artaxerxem*) ait, ex parvis ac vulgaribus initiis in magnam artem provexit. Medendi insuper præcepta, scriptis accurate comprehensa, posteris reliquit, quod multos cuperet esse medicos qui servare possent. Ut *Senatusconsultum Atheniense* de ipso loquitur.

Fuit sane, teste *Suida*, scriptorum ejus tanta ab omni ævo auctoritas, ut fidem ipsorum, perpetua experientia comprobatione firmatam, etiamnum Oraculi instar omnes veneremur ut Dei voces; neque ex humano ore progressas.

Galenus, Cap. 9. de usu partium, *Hippocratis* verba tanquam Dei voces veneratur, et passim alibi, omnium Philosophorum parentem, Medicorum omnium primum, omnium bonorum Authorem, optimarum disciplinarum ducem,

ducem, virum admirabilem appellat. Et *Lib.* de optima Secta, *Æsculapii* gloriam adeptum fuisse testatur.

Tanta olim erat divini istius Authoris celebritas, ut ob *Augustas* et eximias Animi dotes, et quod Græcos a pestilentia savitia liberasset, ab *Atheniensibus*, publicis honoribus, atque muneribus fuerit cohonestatus, et in Deorum tandem numerum, post funera allectus.

Ab *Aristotele* veritatis & scientiæ Philosophus appellatur. Deniq; illius scripta Aurea, tanquam Cœlo delapsa, cum honore omnes Medici tractare solent. Nihil enim temere scripsit, sed omnia cum brevitate, gravitate & veritate: quot verba, tot oracula. Solus ille Medicinam nostram, non tantum oppressam, sed fere suppressam, quasi redivivam excoluit, & in artem redegit. Nam vitam omnem, in Medicam Artem impendit, eamque multo labore, assiduo studio, varia exercitatione, pluribus experimentis, altissimâ prudentiâ, præstantissimis consiliis, longe post hominum memoriam clarissime condidit: optimusque Legislator cum multas præceptiones saluberrimas, cum hanc *Legem* utilissimam nobis reliquit.

Tit. 3. Quamobrem legis nomen huic Libro impositum sit?

Quemadmodum in Regnis & Rebus publicis
regula

Regula quædam est, quæ Clves docet iustum ab injusto distinguere, neque aliud est hæc regula quam ipsa LEX; sic similiter in Artibus debet esse Regula certa, quæ instruat homines, discernere veros Artis Professores a *Sophistis & Circulatoribus*, qui eos dehonestant & dedecorant, confectis apud vulgus calumniis. Et ista Regula est, quam hic proponit Medicis Hippocrates; ob eamque rationem, Legis nomen huic Libro dedit.

Est enim Canon & Regula in Republica Medicâ, qua dignoscuntur docti & periti Medici, ab his, qui, non vera Arte Medicinam faciunt.

Tit. 4. Argumentum Libri

Contenta Libri sunt

Medicinæ præcellentia.

Unde fluat ejus contemptus?

Ad Medicinam faciendam, quibus dandis cibis, opus.

Medici veri, qui.

Imperitorum infortunia.

His præmissis, ad Librum ipsum enarrandum progredimur.

Textus Legis, juxta Versionem Joh. Ant. Lindani.

MEDICINA omnium Artium præclarissima est: verum propter ignorantiam
C
tiam

tiam eorum qui eam exercent, et ob vulgi rudiratem, quod tales pro Medicis iudicat et habet; jam eo res devenit, ut omnium artium longe vilissima censeatur: at vero hoc peccatum ob hanc potissimum causam mihi committi videtur. Soli namque Medicinæ nulla poena in Rebus publicis struenda est, præterquam ignominia: Verum hæc ipsa non afficit, neque contingit eos, qui ex composito personam ipsius induerunt: Simillimi enim huiusmodi Medici sunt personis, quæ in Tragediis introducuntur.

Quemadmodum enim illi figuram quidem et habitum ac personam eorum quos referunt, habent, illi ipsi autem vere non sunt: Sic & medici, fama quidem & nomine multi, re autem et opere valde pauci.

Quisquis enim Medicinæ scientiam sibi vere comparare voler, cum his ducibus voti sui compotem fieri oportet, Natura, Doctrina, Loco studiis apto, Institutione a puero, Industria et Tempore.

Primum quidem igitur omnium, Natura opus est. Natura enim repugnante, irrita omnia fiunt. Si vero Natura ad optima viam demonstrat, artis doctrina facile contingit, quam sane cum prudentia sibi comparare oportet; ita ut a puero institutio accedat, atque id in loco a natura ad disciplinam apto,

apto: amplius autem & industriam adhibere oportet, eamque ad multum omnino tempus, quo disciplina ipsa insita, feliciter & cum protectu fructus suos producat. Qualis enim eorum, quæ Terra producit consideratis est, ejusmodi etiam Disciplinae Medicinae per omnia existit: Natura enim nostra velut Ager est: dogmata præceptorum, velut Semina sunt. Institutioni a puero cum eo convenit, quod opportuno tempore Semina in Arvum cadere oportet: Locus autem, in quo disciplina contingit, est velut ambiens Aer à quo e Terra nascentibus nutrimentum accedit. Industria autem Cultura est. Tempus postremum hæc omnia corroborat, ut perfecte enutrientur.

His igitur ad Artem Medicam allatis, & vera ipsius cognitione comparata, tandem per Urbes obambulando, non Sermone tantum, sed et opere Medicos haberi convenit.

Imperitia vera malus Thesaurus est, et infelices opes his, qui eam repositam habent, & insomnium, aut potius somnium diurnum, & maxime verum, alacritatis fiduciaque vera exultationis expers, timiditasque, & audacia nutrit: timiditas equidem impotentiam, audacia vero ignorantiam artis significat. Duo enim sunt, Scientia & Opinio, quarum altera quidem scire facit, altera vero ignorare.

rare Cæterum res sacræ sacris hominibus demonstrantur. Profanis id fas non est, priusquam scientiæ Uirgini initientur.

*Eadem Lex metro reddita
per D. Jacobum Brunum
meo rogatu.*

ARS medica est quavis alia præstantior arte.
Sed quia sunt plerique rudes, hanc qui profitentur
Atque alii, temere qui hos ipsos arguere audent,
Omnibus hæc aliis prope nunc magis vilis habetur.
Qui in hi præsertim hinc error manare videtur,
Quod plena est Soli Medicinæ nulla statuta
Legibus, excepta jactura neminis unâ,
Quæ non lædit eos quos hæc infamia tangit.
Nam medici tales mutas omnino imitantur
Personas, quas in Scenam inducere petæ.
Sicut enim referunt illi formamque habitumque
Actorum ac personarum, a quibus longè removentur:
Sic etiam medici sunt famæ & nomine multi
Re verò & factis pauci hæc sunt nomen adepti.
Quicquid enim medicam sibi vere acquirere certat
Artem, sunt illi hæc sex adjumenta petenda;
Natura, & doctrina, locus studiisque secundus,
A puero institui studium, ac industria, temeritas.

(1) Primum igitur natura opus est nam si illa repugnat,
Irrita sunt procul conamina cuncta futura

Comite hac monstrante viam ad pulcherrima quæque,

(2) Sit doctrina comes. Quam cum prudentia oportet
Acquiras, (2) atque a puero sic erudiris,

(4) Inque loco id fiat studiis qui sit magis aptus. (multo

(5) illis saluberrimum addendum est studium (6) cum tempore

Nempe

Nempe, ut cum fuerit d^{ict}a in quasi insita menti,
 Uberrim fructus h^{ab}et & feliciter edat.
 Qualis enim ratio est horum quæ terra benigna
 Producit, talis quoque cognitio est medicina.
 Instar Agri nostra est natura, & dogmata pura
 Sunt Præceptorum commissa ut semina terræ.
 Cumque hoc æterneris instructio convenit apte,
 Tempore quod terræ opportuno semina oportet
 Tradere: Convniens studiis locus est velut aer,
 Qui fruges ambit, terræ & nascentia nutrit.
 Cultura est Studium. Hæc corroborat omnia tempus,
 Nutrimenta sua ut perfecte sumere possint.
 His igitur primum Artem ad medicinæ,
 Iosius et vera acquisita cogniti ne;
 Tandem etiam multas urbes hominesque videndo,
 Non verbo tantum, ast opere in Medicis numerandi.
 Thesaurus malus est, amota peritia rerum,
 Copia & infelix quibus hanc contingit habere.
 Tum revera, animique etiam ut sententia surgit,
 Tranquillumque animum ignorans & gaudia vera
 Audacis timidique animi quæ sedula nutrit,
 Et vires quidem nullus timor arguit omnes,
 At contra expertes aulacia denotat artis.
 Nam duo sunt diversa, Scientia, Opinio vanas
 Illa facit gnaros, ignaros altera reddit.
 Sacra viris sacris omnino sunt retegenda,
 At propius non est fas adventare propdani;
 Artis perfecte donec mysteria norint.

In Legem Hippocratis Com- mentarius & Notæ.

Medicina omnium artium præclarissima
 est.] Medicinæ præstantia enitet, o
 subjecti

subiecti quod tractat nobilitatem, & Artis ipsius necessitatem, et usus eximios quos exhibet.

Primo quidem ob subiecti nobilitatem: Subiectum enim medicinae corpus humanum sanabile, est. Quod immortalis Animæ ac divini Spiritus habitaculum est, nam, cum Animam, tum corpus, regit, moderatur, et conservat Ars medica; ita namque corpus & Anima, proportionem quadam harmonica congruunt, ut corporis ægritudines, Animæ, & Animæ, corpori facillime communicentur. Ab omni ævo enim observatum est, multos, ex irâ, mœrore, aliisq; animi passionibus, in graves corporis morbos incidisse: nec minor corporis in animam potestas est, sic in Lethargo & aliis affectibus, cerebrum, facram *Palladis* arcem, stupore infestantibus, in phreneticis, maniacis & melancholicis morbidum corpus, animum in consensum & sympathiam trahit.

Hinc 2do pater, Medicinæ Necessitas, quâ nulla regio, nulla ætas, nullus hominum ordo, carere potest: ejus enim leges, ut sunt gentium omnium æquè communes, ita cunctis, ubique Terrarum hominibus, salutares sunt. His, Imperatores, Reges, Principes parent, etiamsi contingeret aliis legibus solutos esse, aut certè, non impune refragantur. Hujus leges matri, quæ infanti mam-

mammam dat, imo matri quæ peperit, antequam peperit, & parentibus, liberis operam daturis, observandæ. Quæ enim vitæ dulcedo, quis usus illis qui morbo laborant, & dolore cruciantur ?

Valeat possessor oportet,

Si comportatis rebus bene cogitat uti.

Eximios igitur, 3tio, exhibet homini usus ars Medica, proinde omnium artium utilissima, quod sanitatem conservet, aut amissam restituat, sine qua, nulla Fortunæ bona, possunt esse bona. Omnibus ergo bonis ornat, et a malis liberat, cum humani corporis (quod præstat reliquis animantibus, tum figura, tum partium commoditate) valetudinem curat, et animi etiam incorruptibilis, et Æternitatis Diademate coronati imperium propugnat.

Nam ut Lucretius canit,

--- *Mentem sanari, corpus ut Ægrum,*

Et pariter flecti Medicinâ posse videmus.

Vel summis ob hoc laudibus prædicanda mentis conservatrix Medicina, quæ turibundos et insanos ad bonam mentem revocat, illaque superat et profligat venena, quæ teste Boetio, de consol. Philos. lib. 5, merro 3.

----- *Detrahunt hominem sibi*

Dira, quæ penitus meant;

Nec nocentia corpori,

Mentis vulnere seviunt.

Multum etiam ad Medicinæ encomium facit, quod ab omnis ævi memoriâ, colitur, ornari, exerceri meruerit hæc disciplina ab hominibus, tam animi quam fortunæ bonis præcellentibus, Principibus, Regibus, Imperatoribus, et sapiendi Magistris. Eam quidem primi exercuerunt, teste Celso prælib. 1 Sapientes.

Primoque medendi scientia, sapientiæ pars habebatur, ut et morborum curatio, et rerum naturæ contemplatio sub eisdem Authoribus nata sit. Et intra, ideoque multos ex sapientiæ professoribus, peritos ejus fuisse accepimus, clarissimos vero ex his, Pythagoram, et Empedoclem, et Democritum. Hujus autem (ut quidam crediderunt) discipulus, Hippocrates Cossus, primus quidem ex omnibus memoriæ dignis, ab studio sapientiæ disciplinam hanc separavit, vir & arte & facundia insignis.

Plutarchus etiam Author est, Homerum quoque, quem omnes sapientiæ fontem prædicant, medicinæ studiosum fuisse; et alterum Poetarum Principem, Virgilium, omne studio indulgisse medicinæ, Donatus in ejus virâ, memoriæ tradidit.

Inter Reges et Heroes medicinæ peritos accepimus Jasonem, a medendo sic appellatum, Hermetem, Zoroastrem, Salomonem, Josinam Regem nostrum, et Imperatores
Adrianum

Adrianum, Antoninum, Constantinum IV. Verum hos omnes superavit Mithridates, qui (ut Plinius ait) omnium ante se, diligentissimus vitæ fuisse, argumentis, præterquam fama, intelligitur: is ob inventionem Antidotorum (ex quibus unum nunc etiam in hodiernum usque diem, nomen & famam ejus præfert) omnium mortalium ore celebratur.

Sed maxima gloria est, æternum Patris Filium, hanc solam elegisse divinam artem, ut sibi divinitatis esset testimonium; potissimam enim vitæ partem, quam degit in terris, impendit infirmis, et morbos propulsavit; ut præteream *Angelos*, prophetas, Evangelistas et Apostolos medicinam exercentes, aliosque sanctissimos viros medicam artem professos.

Præstantiam quæque artis medicæ demonstrat, quod omni ævo medici ad summos honores et dignitates erecti fuerint.

Hippocrati, a Senatu populoque *Atheniensi* ob liberatam pestem Græciam, lucus decretus et magnis mysteriis, non secus ac *Hercules Jovis* filius, initiatus ac corona aurea donatus fuit; et posteris etiam seculis, tantus ejus honor erat, ut Lex lata fuerit (*Pandecti*, lib: 1: tit: 5: lege 21: de statu) sequens,

Septimo mense nasci perfectum partum, jam receptum est, propter Auctoritatem

Doctissimi viri Hippocratis: & ideo credendum est eum, qui ex justis Nuptiis septimo mense natus est, justum filium esse.

Præstantiam denique medicinæ evincunt privilegia medicis ab Imperatoribus concessa. Quæ summam nobis exhibet Lucianus in abdicatione, p. 510: et 511. Sic,

“Medendi ars quanto est Honoratior, vitæq; conducibilior, tanto convenit esse liberiores, qui hac utuntur, ac justum est, ut ars aliquo gaudeat privilegio in exercendi facultate, ut neque cogatur usquam, neque ferat imperium res sacra, Deorum doctrina, virorum eruditorum cura, neque in servitutum trahatur Legis, neq; timori poenisque Tribunalium, neq; obnoxia calculis sit.

Quæ diu medicorum privilegia fuisse, confirmant sequentes Constitutiones Imperatorum.

Prima est Constantini Imperatoris Codicibus, lib. xi, tit. 52: de professoribus et medicis, 6 parag. Imp. Constantinus ad Volusianum.

“Medicos et professores alios Literarum, unâ cum Uxoribus et Filiis, nec non et rebus quas in civitatibus suis possident, ab omni functione, et ab omnibus muneribus vel civilibus vel publicis, immunes esse præcipimus, et nequid in provinciis hospites recipere, nec ullo fungi munere, nec ad iudicium deduci, vel injuriam pati, Mercedes

cedes etiam et salaria reddi iubemus.

Severus Imperator (Gothofredo in hanc legem teste) medicis Annonas ex publico reddidit.

Quæ confirmantur ab Imperatoribus *Fuliano* in Epist. Græcis. Ab *Honorio* et *Theodosio* in Codice *Theodos.* de medicis et professoribus. paragr. xi.

“Verum propter ignorantiam eorum qui eam exercent, et ob vulgi ruditatem, quod tales pro medicis judicat et habet; jam eo res devenit, ut omnium artium longè vilissima censeatur.]

Diu certè est, quod medicina haud parum de pristina sua æstimatione, apud homines omnis conditionis, perdidit; et indies magis magisque ad Occasum declinat: Causas hujus Calamitatis reddit duas *Hippocrates*. Prima est ignorantia eorum, qui eam exercent, quorum ingens numerus, tum vilitas mira est, qui antequam didicerint scientias quæ aperiant viam ad Medicinam, & ejus artis fundamenta sunt et basis; adeoque cum Scientiæ hujus orgiis nunquam rite initiati fuerint, sacris tamen ejus operari, non erubescunt; et neglecta Morborum per causas naturales cognitione dignotioneque ἐμπειρίαν Solam temere et impie consecretantur; et ut *Plinius* refert lib.

26 cap. 1. discunt periculis Concivium, ac per experimenta impune mortes agunt.

Hodie certe, ejusmodi receptationum, Agyrrarum, Circumforaneorum, Veneficorum omnia plena.

Fingit se Medicum quisquis, idiota, profanus Judæus, Monachus, histrio, rasor, anus. Imo Medicos se fingunt Lenones, Obstetrices, Pharmacopolæ, indueti Parochiarum Sacrificuli, Hortulani, *Fecundum in fraudes hominygenus.* Hi sunt in Republicâ ægrorum perniciēs, rei Medicæ calamitas, et libitinæ præfides.

2da Causa est, (inquit Hippocrates) vulgi ruditas, quod tales pro Medicis judicat et habet.

Ea enim est promiscuæ multitudinis (imo sæpe magnatum) et vulgi perversa credulitas, et stolidi simplicitas, et ea cū teste Plinio) cuique pro se sperandi blanda dulcedo, ut cuique se medicum profitemi statim credatur, cum sit periculum in nullo mendacio majus. Censet enim stolidum vulgus, nihil inter doctum, indoctumq; interesse medicum, artemq; medicam omnem in experimentis consistere; quibus illi atque hi æque abundant. Alii de plebe in densâ palantes ignorantia nocte, tanta quoque invidia, et malevolentia adversus eruditos, laborant et livent, ut nomen doctorum plane

plane adversentur, suisque similes stupidos, rudesq; Empiricos suspiciant, iisque præferant. Hinc vero si quid vulgus inutilis facis habuit, id ipsum Medicinæ ingessit, et ita,

Glomerantur in unum

*Innumera pestes Erebi, quasq; sinistro
Nox genuit fetu.*

Quis has pestes non dixerit, si insciam, temeritatem, ignorantiam, fraudem, sacrilegium, vanitatem, ineptiam ac stultitiam extremam prædictorum hominum medicinam affectantium; atque ita de humana vita ludentium, ac si de re vilis momenti agendum foret, vel leviter consideraverit? Cum eos nocentissimo furorem tantam, et tam sacram et solemnem exercere perpendit.

Cum Medici officium sit, ut *tuto, celeriter et jucunde* curet; hi pro animi arbitratu egregie tyrannidem exercent, ac temeraria manu, talia non raro medicamenta præscribere non verentur, quibus ægrum succumbere necesse sit. Hinc in eos quadrat illud *Virgil. 2 Georg.*

*Tempore non alio catulorum oblita leona
Savior erravit campis, nec funera vulgo
Tam multa informes urfi, stragemq; dedere
Per sylvas, tum sevis Aper, tum pessima
Tigris.*

“At vero hoc peccatum ob hanc potissimum causam mihi committi videtur. Soli namque medicinae nulla poena in Rebus publicis statuta est, praterquam ignominia, verum hæc ipsa non afficit neque contingit eos, qui ex composito personam ipsius induerunt.]

Hæc etiam Plinii est querela. Nat. Hist. Lib. 29, Cap. 1. ‘Nulla Lex est, quæ puniat inscitiam capitalem, nullum exemplum vindictæ, discant periculis nostris, et experimenta per mortes agunt; medicoque tantum, hominem occidisse impunitas summa est. Quin imo transit convitium, et intemperantia culpatur, ultroq; qui periere arguuntur.

Quibus mihi fas sit, Viri clarissimi mihi Amicissimi D: Gualteri Charletoni, Regii medicorum Lond. Collegii, olim præsidis, querelam subnectere, quam in nupera oratione Anniversaria habuit his verbis.

“His tamen Σκατοφάγους catastra, loris, et equuleo dignis, Magistratus importuna utique, et non Solum proletariis, et capite tantum census, sed amplioris fortunæ hominibus, imo sibi met etiam ipsis interdum exitiali lenitate, parcunt: neque ulla in eos poena in Rebus publicis constituta est, praterquam ignominia, quæ nihil afficit, neque contingit eos, qui ex composito medici personam

personam induerunt, ut nos, gravissima de
causa, cum Marcello Palingenio exclamemus,

O miseræ leges ! qui talia crimina fertis.

O cæci reges ! qui rem non cernitis istam.

*Vos quibus imperium, qui mundi frena tenetis,
Ne tantum tolerâte nefas, hanc tollite pestem.*

“Interest enim generis humani, ut procul
arceantur ab omnium nobilissima artium
exercitio, qui eam ne à limine quidem salutarant, sed civium valetudinem quaestui
habent, debitumque medendi fructum aliis
scelerate præripiunt, qui ab ineunte usque
ætate in eadem addiscenda operæ plurimum,
ingentesque sumptus fecere. Quid
namque credulus est, quam imperito, et
quicquid usquam concipitur nefas, lucelli
causâ, aufuro Agyriæ bonos cives iradere
impune occidendos ? Quid Iniquius, quam
Sublatâ monerum, dignitatum, graduum,
meritorum, personarum distinctione, profanis sacra, ignavis generosa, ardua indo-
cilis, subtilia idiotis, honesta imparis, omnibus omnia licentissimè, et cum impunitate
permittere ? Quid denique Reipublicæ periculosius, quam iusta, et divinis pariter ac
que humanis legibus consentanea, omnique
ab ævo à tot viris prudentia simul et imperio illustribus, solenniter sancta medicorum
privilegia, quibus, tanquam fixis publica
auctoritate

‘auctoritate terminis, olim distincti fuerunt,
 ‘et ab Empiricorum invasione defensi, viola-
 ‘te, ad liberalis contemptum eruditionis,
 ‘indeque necessario succrescentis barbarici
 ‘inductionem.’

‘Simillimi enim huiusmodi medici sunt
 ‘personis, quæ in tragædiis introducuntur.
 ‘Quemadmodum enim illi figuram quidem
 ‘et habitum ac personam eorum quos refe-
 ‘runt, habent, illi ipsi vere non sunt.] Sic per-
 ‘sonis istis, Sceptrum et Chlamis assignan-
 ‘tur, sed cum præfente populo elati incesse-
 ‘runt et Cothurnati, simul exierunt, exca-
 ‘teantur et ad staturam suam redeunt.

‘Sic et medici famâ quidem et nomine mul-
 ‘ti, re autem et opere valde pauci.] Quippe
 quid difficilis medicina est, nec facili labore
 obtineretur, ob iudicii difficultatem, et ob
 experientiam. Iudicium autem difficile
 est, pro distinctione corporum, causarum
 ac signorum, et remediorum, ad cognoscen-
 dum, prædicendum, et curandum. Nam
 similitudines, bonis etiam medicis sæpè
 imponunt, et solitaria ratio, sæpè multa
 suadet, quæ usus coarguit.

Experientia autem, periculose fallax
 est, et fallaciter periculosa.

‘Quisquis enim medicinæ scientiam sibi

vere

"vere comparare volet, eum his duobus vo-
 "ti sui compotem fieri oportet, Natura,
 "doctrinâ, loco studiis apto, institutione a
 "puero, industriâ, & Tempore.

"Primum quidem igitur omnium Natura
 'opus est.] Natura hic, non tantum ea po-
 testas est, quam in primâ creatione, cunctis
 rebus, pro suâ cuique conditione indidit
 Deus, sed peculiaris ista & ingenita cuili-
 bet nostrum aptitudo ac propensio, ad hoc
 illudve studii, prout

trahit sua quemque Voluptas,

Sic ille naturæ quadam indole, feratur
 ad Medicinam.

Ut vero apti ad Medicinam simus, mul-
 ta nobis Naturam oportuit suppeditasse
 quâ corpus, quâ animum.

Corpus imprimis Sanum esse debet, &
 Validum laboribus ferendis, & muneri diu,
 nocturneque obeundo promptum. Tale quis-
 quis nactus est, servare id sibi, vel in exem-
 plum agris decet, optimâ & frugali viven-
 di ratione, & quæ paucis sit contenta; sed
 vel eam quoque ob causam maxime, quod
 animi mores, motusque corporis, plerum-
 que temperiem sequantur.

Certum omnino est, Memoriam, Ingeni-
 um, iudicium, quibus ante omnia pollere
 Medicum oportet, plurimum Virium aut
 languoris a nobis capere. Dederit Memori-
 E

am natura tenacissimam, non tenet, si assiduo mero madet; ingenium perspicacissimum, quam caligat ciborum nebulis involutum! judicium acerrimum, ecce quam obtunditur, quibus edere & bibere, & in cœno voluptatum volutate, vivere est! Adeo ut non sit corpori solum, sed & menti Sanitatis exercitium, non saturari cibis, Vitale Semen conservare & impigrum esse ad labores; ut non tantum magna pars libertatis sit bene moratus Venter, sed & Sanitatis & felicitatis.

Ut autem opinionem sibi & auctoritatem Medici concilient, non tantum promptitudinem adferre ad Medendum & studium oportet, sed & animo sint, circa omnem vitam probe Compositi, Sobrii, continentes, liberales, Veraces, Fideles, re, non nomine tantum, philosophi.

Philosophiam sanè tam necessariam esse censuit Galenus, ut librum scripserit (qui inter ejus opera, etiam hodie extat) cui titulus est, quod Optimus Medicus sit quoque Philosophus: & ejus argumentum est, quantum utilitatis ars disserendi, Philosophiæque cognitio Medicis afferat. Certe si Fontes prius indagandi sunt quam rivuli, principia conclusionibus, causæ effectis præmitti debent; Pectus, Philosophiæ & præsertim physici institutis imbutum & instructum, ad medicinæ studium adterendum est.

Di-

Divinus autem senex lib: de elegantia
textu quinto, expresse ait, Qua propter oportet
Sapientiam transferre ad Medicinam, &
Medicinam ad Sapientiam.

"Medicus enim Philosophus est deo æ-
"qualis. Neque enim multa est inter ipsos
"differentia, nam omnia quæ ad Sapientiam
"requiruntur insunt in Medicinâ: argenti con-
"tempus, reverentia, verecundia, habitus
"submissus, autoritas, judicium, quies, ob-
"viam itio, mundicia, doctrina, cognitio
"ad vitam utilium ac necessariorum puri-
"ficationum, alienitas a mercimoniis, alie-
"nitas a Superstitione, præminencia divina.
"Habent enim quæcunque habent ad coer-
"cendam intemperantiam, inscitiam, avaritiam
"concupiscentiam, rapinasque ac impuden-
"tiam. Hæc enim est cognitio accedentium
"& usus eorum quæ ad amicitiam perti-
"nent & quomodo ad liberos, ac quascun-
"que res se gerere oporteat. Quatenus igitur
"cum hac Societatem habet Sapientia quæ-
dam est.

Prima Sapientia est vita laudabilis, altera
omnes homines, quibuscum versandum
est, isthæc ansâ præhendere, quâ & tolerabi-
liores sunt & ad usum aptiores. Hoc vere Vi-
vere est & totâ Vita discendum est. Instru-
menta Vivendi cum sibi, tum aliis, Scientiæ
sunt. Hæc tamen recte capere nemo atque
usurpa

surpare in saum& proximi commodum sine Sapientiâ potest. Quam autem necessaria sit Medico pietas, idem Hippocrates ostendit i-
bidem textu. 6.

“Etenim Scientia de diis vel maximè
‘animo ipsius implexa est. Etenim in aliis
‘affectionibus, & in Symptomatis acciden-
‘tribus, Medicina erga deos valde reverenter
‘se habere comperitur. Medici vero deis con-
‘cedunt, non enim est potentia in ipsâ redun-
‘dans. Certe Medicis divina potentia maxi-
‘me innotescit, nam his potissimum

Præsentem refert qualibet herba deum.

Ut quibus majus argumentum est in oc-
cultis earum potestatibus, quas sicuti non
aliunde quam a deo habere loquuntur ad-
mirandæ earum structuræ, sic a Solo Deo
nobis manifestari, quotidianæ morborum
curationes testantur, ut raceam mirum Dei
Artificium in Animalium & præsertim ho-
minis fabricâ, qui vel minimum operum
dei scrutatur serio, eam videt omnium parti-
um structuram, eam harum inter se disposi-
tionem & eum hisce consentaneum utrum;
quæ eum in conditoris laudem rapiant: ita,
nihil medico tam parvum æstimatur, quod
non magnum in se contineat numen.

Nam & hi multa quidem aggrediuntur, mul-
ta vero etiam per seiplos ipsis superantur.
In Hippocratis etiam jurejurando, obligantur

Artis filii ad vitæ puritatem præstandam, his
verbis,

*Faxo mihi sceleris purissima vita nefandi
Semper eat, castique decus sine labe pudoris;
Nec mihi sanctum ullo vitietur crimine munus.*

Pietatis autem exercitium hoc consistit,
cùm in Sincero cultu Dei, tùm in fideli exse-
quutione muneris suscepti. Deus est, qui vul-
nus facit, & manus ipsius sanant. Brevissi-
ma igitur ad Sanitatem Via, est rectissima
ad Deum. Piè prudentis Medici est, non se
solum in eam conjicere, sed & doctorem
se & ductorem præbere ægro ad illud bo-
num a Summo bono consequendum: quod
fidelitatis erga ægotantem documentum
est.

Si autem Medicus per suam manum Va-
letudinem bonam reddi ægroto desiderat,
ne desinat cum timore & tremore Deum in-
vocare, ut se velit induere omnibus neces-
sariis ad Medicinam cuicumque probo fa-
ciendam.

Naturâ ad optima viam affectante] Et si
promptitudo quædam adsit ad Medicinam,
& Veritatis amore flagret, non Sectæ alicu-
jus amore ferveat. Nam optimè tenet illud
Senecæ, *insita esse nobis omnium ætatum
omniumque Artium Semina, magistrumque ex
occulto Deum producere ingenia.* Tecum er-
go feridò disputa, & te examina quid velis &
quid

quid possis, & an ducem habeas Naturam, quæ non solum velut Mercurius digitum in Viam intendat, sed ut Minerva præeat. Nam malè respondent coacta ingenia, & optimè succedent omnia, si sit Volens Genius. Cujus in te indolem semel cognosce, cognita totum te trade, & firmiter inhaerescere; alioqui natabis inter Cupidinum fluctus. Igitur quo quisque vergere naturam viderit, ire sinat.

Artis perceptio evenit] Id Hippocrates confirmat *lib. de decenti ornatu sect. 3.* Principalissimum quidem igitur horum omnium prædictorum est natura. Nam si hæc affuerit his qui artibus animum applicant, per omnia prædicta penetrare poterunt. incognita enim utilitas, tum in sapientia, tum in arte adhibita, ad principium capiendum edoceri potest: natura autem defluit & confunditur cum sapientiâ, ad cognoscendum ea quæ ab ipsâ naturâ facta sunt. hoc est, Natura per se mutuatur regulas & præcepta philosophiæ, ut melius innotescere faciat operationes suas singulares per generalia præcepta Scientiæ, ars enim & scientia pro objecto habent res generales, & Natura res singulares; & ita ope scientiæ Natura innotescere facit operationes suas particulares.

Natura tamen hoc non facit sola, sed
comire

comite Doctrinâ] quæ rectam indolem si non corrigit, certè pronam dirigit, et vim promovet insitam, atque animi bona, ad quæ nati sumus, velut sopita excitat, cum irritantix accessit: neque consummata satis sine eâ, ipsa natura est, aut profectio parum ornata, vel etiam instructa est, ad suum vel alienum Usum: optimè enim ait Seneca, *ne minem per se Satis valere, ut emergat, oportere manum aliquis norrigat, aliquis educat.* Itaque aditum nostræ Artis, si quis Naturæ ductu subierit, Doctrinæ & Sapientiæ opus auxilio ut penetret, & ascendat.

Cujus maximè illustris effectus in his patet

Quos protinus anni

Firmavere rudes.

Hinc in textu requiritur, *Institutio a Pucro*] Fere omne ingenium est bonum, si in bonâ ætate caperit, facile est teneros adhuc animos componere, aut difficulter reciduntur vitia, quæ nobiscum creverunt. tempus autem juvenile tempus sementis est sed multa sunt quæ agrum hunc sterilem reddunt; inopia judicii, curiositas, inconstantia, præcipitantia; & peculiare hoc juvenibus Vitium, Ambitio & philautia. Existimant enim se jam illa Scire, quæ Nesciunt, et putant jam se eo devenisse quo pergere debent. Quare nunquam eo deveniunt: et ut Eleganter hoc exprimit Galenus libro præcitato

“Quod

"Quod moris patiantur Athletarum ple-
 "rique, cupientes quidem Olympiorum vic-
 "tores evadere, nihil autem moliri, quo id
 "consequantur studentes. Idem et multis
 "Medicis accidit, nam Hippocratem quidem
 "laudant, ac omnium principem existimant,
 "ut autem fiant illi inter Similes, ipsi omnia
 "potius quam id agunt: Is enim, non exi-
 "guam partem ad Medicinam, ait, Astrono-
 "miam conferre, ac omnino eam quæ ipsam
 "præcedit Geometriam; si vero non solum ip-
 "si ad his utrisque abhorrent, sed eas lectan-
 "tes coarguunt. Ille idem Naturam corpo-
 "ris, quam totius Medicinæ ordinis princi-
 "pium statuit, optimè cognoscendam esse præ-
 "cipit, ac iidem isti in ea re ita studium po-
 "nunt, ut non modo nullius ex partibus cor-
 "poris, substantiam, aut formationem, aut
 "magnitudinem, aut nexum, aut quæ est
 "eum propinquis communicatio, sed ne po-
 "situram quidem noscant.

"Animæ vero Natura, teste Platone, abs-
 "que totius naturâ, sufficientur et dignè cog-
 "noscere non potest. Adeoque veterum præcepto
 "cum *Phyfica* (in quâ medicina nititur)
 "quæ scilicet ex naturæ observatione acquiri-
 "tur, tum *Historia Naturalis* addiscenda est.
 "Ut Naturæ etiam artificium in singulis suis
 "operibus ritè intelligatur, opus est, ut totius
 "Matheseos fundamenta sciantur. Quæ omnia
 cum

cum optimè tradiderint harum Artium omnium Principes, Græci et Latini, necesse est qui has disciplinas & Artes, addiscere cupiunt, Linguas Latinam & Græcam benè calleant.

Cum autem Juvenes, satis Liceris & liberalibus Artibus imbuti fuerint & honestos modestosque mores induerint, atque animum doctum, compositumque habeant, tum ad *Locum* consummandæ scientiæ & Sapientiæ Artique Medicæ perdiscendæ *Aptum*, mittendi sunt.

In hoc autem Regno, *Urbs Edinburgum* Regni Metropolis commodissima est, quæ non nisi brevi spatio a maris *Æstuario* distans, ob Situm in Colle, Orienti Soli expositâ, saluberrima est, & propter Civium ingentem Numerum, & Hominum ex omni reliquâ Regione ad eam confluxum, ibi plurimi *Medici, Chirurghi, & Pharmacopæi* reperiuntur, apud quos quotidie Artis exercitia videre licebit; & aliquando etiam *Corporum Sectiones* offeruntur, & *Chymicæ Operationes* demonstrantur. Plures etiam hic sunt *Bibliothecæ*, cujuscunque Generis & scientiæ libris repletæ: *Horti* etiam adfunt, Plantarum copiâ paucis secundis: Sunt & *Musæa* varia, omni Historiæ Naturalis suppellectili instructa: Artis medicæ etiam *Magistri* habentur, qui cum voce tum praxi

F

docebunt

docerent, & quod dixerint faciendo probant, quibus curæ erit, discipulos docendo Familiz & Reipublicæ utiles aliquando reddere. Adeoque nihil in hac Urbe desideratur, quod Studiis Medicis promovendis utile sit.

Sed ut hæc vobis profint, labore opus est, quo Deos omnia vendere, verus et vera gnomo est. In omne igitur viâ, opus est diligentia et exercitio discendi. Cum Formicas grana convehentes, contendentesque in commune bonum spectatis, existimare deberis, hanc tanquam Dei vocem esse, quæ jubet osium, nocentissimam pestem fugere, & suscipere honestos labores, quibus ea nobis, quæ in omni Viâ necessaria sunt comparemus, & Societatem communem hominum juvemus. Pergite ergo, Deo juvante, certi quod Serio volentibus, omnia sunt leviora, & nihil tam difficile est quod non cedat diligentiz. Generosa res est respicientem non ad suas, Sed Naturæ suæ Vires, conari alia, tentare, et mente majora concipere, quam quæ etiam ingenti animo adornatis effici possunt. Qui sibi hoc proposuerint, laboribus, quantumcunque illi sunt, parent, animo fulcientes corpus. Ergo Vos proponite, Philatri, et ex re, et ex commodo æstimare, quam sint futuri jucundi acti labores, qui cum lucro honorem mobile præmium Victicibus dabunt.

Gloria

*Gloria sola multis, quemvis perfere laborum
Suadet, & inducit nosse sudare ferenas.*

Vos & hæc, et opes manent, si fortiore
animo contenditis ut efficiamini Virtute &
Doctrinâ celebres,

Ut fiat, persuasos vos esse vellem, Vo-
bis opus esse

Tempore] Nihil enim magnum, repenti-
num, aut facile parabile est, et, si alibi, his
maximè tenet illud

Non iacet in molli Veneranda scientia lecta.

Nec inspiratione, sed grandi labore Ars
Medica acquiritur.. Videris, quàm om-
nis ordo rerum et natura, per constitutos
gradus procedat, pueri sumus antè, quàm
senes, literas discimus antè, quàm Verba
legere, colores distinguere et miscere antè,
quàm pingere, fundamenta jacimus, ædem
superstruendi, non ut perdamus tempus, aut
operam, sed re perdamus. "Ipsa (inquit
Seneca Nat: Quæst. lib. 7. cap. 31.) res-
trum natura, Sacra sua non simul tradit, in-
tuitus nos credimus, in Vestibulo ejus hæ-
remus, illa arcana non promissæ nec omni-
tus parent reducta et interiore Sacratio clau-
sa sunt, ex quibus aliud hæc aras, aliud
quæ post nos subibit, aspiciet. Et ut re-
rum natura Sacra sua non semel tradit, si-
neque Ars medica. Initiatos nos credimus
ejus Sacris, in Vestibulo hæremus. Vos hæ-
rete libenter, et nihil parvum autumate, quod
ad

ad magna ducat; de literis intelligo latinis Græcisque et de Artibus liberalibus; hærete in illis, et si omnes comprehendere non vacat attingite tamen, plurimum enim utilitatis daturæ sunt. Sed vos longius teneant *Physica* et *Historia Naturalis*, et ad considerandam Vestram et Universi naturam (quæ in partibus suis mite varia, et artificio mirabili stupenda est) veri avidi, insurgite, hæc enim nosse supra omne pretium est: Ad ipsa deinde *Medicinx* sacra festinate, quæ vobis aliquam opem, et vestra indigentia ope, sunt latura. Ad hæc omne vestrum *Tempus*, etiamsi diligentissime impentum fuerit, necessarium est.

Cavete, ne quæ ejus pars elabatur nihil agentibus, ne qua male agentibus. Ignavia in fugue supra ipsam pestem; imo fugate non enim hæc magis corrumpit corpus, quam ista animam. Ignavia semel admissa subit, inertia ipsius quædam dulcedo, et invisæ primo desidia postea amatur, amara non tantum corpus Animumque virilem effoeminat, sed et docit ad improbitatem et abducit: fitque improbitatis inexpugnabilis acies, ubi morbus invalescens in animo, scientiam sibi et audentiam male agendi adjunxerit. "Profecto discimus nihil agendo malè agere. (hic liceat mihi *Lindani* doctissimi verba subjungere) " Ut non discatis, Robur et Æs triplex

'circa pectus induite, contra Victorum istum
'Giganteum Ducem; contra quem ut forti-
'ter pugnetis. sumite vobis baculum diligen-
'tis continentiae, peram temperantiae, lapides so-
'brietatis, frugalitatis, vigilantiae, Modestiae, hu-
'manitatis, et suadam inprimis Pietatis. Si fa-
'ciatis, prostraturi Bellum estis et potituri
'Victoria.

'Qua id agatis, ut meliore vestri parte ducere-
'tis, & a mortalitate ipsa vos vindicetis,
'Longissimum vobis ævum, ingenii famam,
'honoresque & opes, Artis usu abunde pro-
'mittente.

Sed dolendum est, quod ea nunc juve-
num plerumque ambitio, ea philautia est,
ut grave sibi impositum onus putent, si tres
annos studio medico impendant, imo vix
expleto Biennio, ex quo e Philosophiae
Scholis egressi sunt, cruda sua studia, ad
Valitudinis humanæ curam, & morborum
profligationem propellunt nonnulli. Ut nihil
de Druidis dicam, quos annos viceos in
disciplinâ permansisse, Cæsar auctor est, lib
6. de Bello Gallico. Etiam inchoante Seculo
nuper elapso, Medici plerique Nostrates
octo vel decem annos, studio medico impen-
derunt, & etiam hodiè, ante tot annos in
studio Artis Medicæ intumptos, in Acade-
miâ Parisiensi, Doctoris in Medicinâ titulus
nemini conceditur. Apud Veteres autem
tantia

tanta habita fuit ratio temporis, ut Euripbon
 Antiquus Medicus interrogatus, Quonam prae-
 ceptore usus esset, responderit, *Tempore*. Nec
 sine multo tempore studiis concessio, ullam
 auctoritatem apud Aegros habituri sunt Me-
 dici, nam ut in textu est, "Amplius autem
 & Industriam adhibere oportet: eamque ad
 multum omnino tempus, Quo disciplina
 ipsa insita, feliciter & cum profectu fructus
 suos producat. Qualis enim eorum quae ter-
 ra producti, consideratio est, ejusmodi eti-
 am disciplinae medicinae per omnia simili-
 ter: natura enim nostra, velut ager est: dog-
 mata praeceptorum, velut Semina sunt: in-
 structioni a puero cum eo convenit quod
 opportuno tempore Semina in arvam cade-
 re oportet: locus autem in quo Disciplina
 contingit, est velut ambiens aer, a quo e terrâ
 nascentibus nutrimentum accedit: indu-
 stria autem cultura est: tempus postremum
 haec omnia corroborat, ut perfecte enutri-
 antur.

Ut igitur non nisi iusto tempore peracto,
 e terrâ nascentia maturantur, sic nec disci-
 plina Medica, sine morâ in studiis necessa-
 ria, maturos fructus et Salutares producere
 potest.

His igitur ad artem Medicam allatis, &
 Vera ipsius cognitione comparatione tan-
 dem per urbes *Obambulando*, non Sermone
 tantum

tantum, sed & Opere Medicos haberi con-
venit.]

Qui conditiones prædictas observaverint
& per gradus requisitos, discendo transive-
rint, per exteras etiam Regionēs peregrina-
ri debent, ut se magis in Arte nostrā perfici-
ant, observando quæ in morbis, eorum-
que curā apud exteras Gentes occurrunt, ne-
que enim frequentes satis corporum Secti-
ones apud nos, neque (quod dolendum) ulla
Nosocomia reperiuntur, quos defectus non
nisi peregrinatione supplere possunt. Sane
Veteres summe necessarias peregrinationes
censuerunt, ad se cum in scientiis tum in Ar-
tibus perficiendos, ut de Pythagorā, Solone,
Platone, imo Hippocrate & Galeno constat, nec
aliter assequi possunt, ut non Sermone tan-
tum, sed et re & opere Medici evadant, &
censeantur, linguæque per mentem intrinsecus
loquantur.

“ Imperitia verò malus Thesaurus est, &
“ infelices opes his, qui eam repositam ha-
“ bent, & insomnium, aut potius somnium di-
“ urnum, & maxime verum, alacritatis fidu-
“ cizque ac veræ exultationis expers, timi-
“ ditatisque & audaciæ Nutrix. Timiditas e-
“ quidem Impotentiam, Audacia vero igno-
“ rantiam Artis significat. Duo enim sunt
“ Scientia et Opinio, quarum altera quidem
“ scire facit, altera vero ignorare.] Hæc
Clarius

Clarius explicat ipse *Hippocrates* lib. de decenti ornatu, textu quarto, ubi ait, Honestus est enim ex Opere, quod quis edoctus est, Sermo. Quicquid enim artificiose factum est, ex ratione prolatum est ac productum. Quicquid autem artificiose dictum est, non autem factum, methodi inartificialis demonstrativum existit. Nam putare quidem, non autem facere, ignorantiae & inartificialitatis signum est.

“Opinio maximè in Medicinâ, in crimen vertitur eam adhibentibus: his vero qui eâ in se usi sunt, perniciem affert. Etenim si sibi ipsis in Sermonibus persuaserint, & opus ex disciplina se scire putaverint, quemadmodum aurum adulterinum in igne iudicatum, tales seipsum esse demonstrant. Quamquam talis prædictio nihil commoveret ad prudentiam eos, qui sunt ejusdem generis. Quod autem rectus sit finis, cognitio manifestum facit.]

In qua optime notat *Joh. Heurnius* Commentario in hunc locum: Quod Divinus Senex hic monstrat ignaviam eorum, Qui nullum usum junxere artis theorematum. quare tunc veritate spoliari improbitatem induunt loco veritatis, & gloriæ loco infamiam. Nam itaque experientiâ opus est ut naturali methodo discatur ars: alioqui veritate eximitur.

Ostendit

Ostendit veritatis neglectum originem esse infamiae: nam Veritas laudem parat. Veritas est cum theoremata usu, id est arti particulari respondent, nam duo conveniunt ad artem, *ποίνσις* singulorum exemplorum, et *πῆσις* generalium axiomatum. Ab universali enim artis ratione proficiscitur, ut scilicet, ad *πῆσις* artificiosa, imitatione naturæ parentis.

Theorema autem universale, *μὴ ποινθέν δε* quod usu in singulis demonstrari nequit, methodum *ἄτεχνον* subesse denotat, hoc est, artem futilem, mendacem, nugacem. Multa enim excogitare & axiomata fabricari quæ ab usu non sunt enata, vana sunt. Nam in artibus non satis est universalem cognitionem habere; sed agere oportet, & in singulis exerceri. Opinio enim sine actione theoremata suspecta facit, & inutilis est sine usu, igitur rejicienda. Veritatis etiam neglectus, causa fit improbitatis: Nam opinatio damnoſa est, etiam in singulari exercitatione, ubi deprehenduntur dum opinando potius quàm experiendo, veritatem assequi student. Opinio enim, ut est in textu, alacritatis, fiduciæque & veræ exultationis expertus est, timiditatisq; & audaciæ nutritrix.

Audaciam quidem producit ignorantia, quod morborum indolem ac eventum non sciunt nec distinguere possint curabiles morbos ab incurabilibus, ideoque ad nulla pe-

pericula exhorrescunt; sed confidenter & superbè promittunt Salutem, etiam in morbis calamitosiss & difficillimis: adeoque sæpe in infamiam et dedecus incurrunt.

Timiditatem autem procreat impotentia et imperitia; ob quam nihil certa ratione agunt, et necesse est ut lentè procedant, dum nesciunt quo se convertant, quòd imaginariam solum artem norint, non veram; nam hæc a Scientia, illa ab Opinione venit. Quod enim intelligimus, debemus rationi, quod opinamur errori. Opinio enim facit ut credamus nos scire, quæ non scimus, saltem non cer. è et evidenter. Opinio enim ad summum levis est tantum conjectura, plerumque fallax de re. Scientia autem est quando Animi conceptus, cum rebus consentiunt. Merito igitur, Philatri, abjiciendæ sunt hypotheses confictæ, quod meræ opiniones, imo fabulæ artificiosæ sint, quæ rebus non conveniunt.

“Cæterum res Sacræ sacris hominibus demonstrantur: profanis id fas non est, p. i. usquam scientiæ Orgiis initiuntur. ”

Sacri autem, et Orgiis initiati sunt, veræ Artis medicæ periti, quibus cum natura, tum indefesum studium adest, et qui callent Scientias, quæ artis hujus fundamenta sunt, viamque ad eam aperiunt; sed profa-

in Legem Hippocratis.

51

nis eam atlogere fas non est, quod his neglectis, Hypothesibus vanis et cito evanescentibus tori incubuerint. Et tandem coguntur fateri, se cum *Ixione*, nubem pro *Junone* amplexos fuisse.

*Et cum falsa gravi mole paraverint,
Tum vera cognoscent bona.*

F I N I S.

(52)
Hippocratis Epistola ad
Thessalum Filium,
& in eam
Commentarius.

Textus, ex versione JO. LINDANI.

‘**A**D cognoscendam Geometriam &
‘numerorum Scientiam, mi fili, mul-
‘tum studij adhibeto.

‘Non enim solum vitam tuam illustrem,
‘& ad multa commodam, in humanarum
‘rerum statu efficient; sed etiam animam
‘acutiores & clariorem reddent, ad omni-
‘um, quorum usus in medicinâ expetitur,
‘utilitatem consequendam. Etenim Geo-
‘metriæ cognitio, quæ multiformis ac varia
‘est, & omnia cum demonstratione transigit,
‘utilis erit, & ad ossium situs, ad exarticu-
‘lationem, & reliquorum membrorum ordi-
‘nem. Nam ad multiplicem horum ad-
‘sectionem, & articulorum resectionem, &
‘perforationem, & compositionem, & exempti-
‘onem, & reliquâ curationem, majore in-
du.

In *Hippocratis Epistolam ad Thessalum* 53
‘dustriâ, utetur, quisquis noverit, qualis est
‘locus, & quale est os, quod ex eo eluxatum
‘est. At vero numerorum ratio, & ad Cir-
‘cuitus, & ad transmutationes febrium præ-
‘ter rationem fientes, & ad judicia Ægro-
‘tantium, ac Securitatis in morbis, suffici-
‘ens erit. Præclara enim res est, tale ministe-
‘rium in medicinâ habere, quod tibi patres
‘intensionis ac remissionis, cum ex patte
‘inæquales fuerint, facile cognoscibiles ex-
‘hibet citra errorem. Quâ propter ad hu-
‘jusmodi experientiæ facultatem pervenisse
‘sedulo stude. Vale.

Commentarius:

Hippocrates, cum in hac epistolâ ad filium
Suum *Thessalum*, tum & in aliis libris, o-
stendit quod mathematicarum disciplina-
rum cognitio, multi momenti & usus sit in
scientiis, & Artibus, præcipuè vero in me-
dicinâ utilissimam esse demonstrat.

Animam enim (inquit) acutiores &
perpicaciores redder, ad omnium quo-
rum usus in medicina expetitur, utilitatem
consequendam; dum per definitiones et
Data per se evidentia, et corollaria ex his
illata procedit. Quæ exercitatio est, quam
cum ratione conjunctam esse dicit. Cui ex-
ercitationi cum ratione intentum (et non
rationi prius probabili) curam aggredi vulc
lib. præceptionum Sect. I.

Nam

'Nam (*inquit*) ratiocinatio memoria
'quædam est, quæ componit ea, quæ per
'sensum sunt percepta: Imaginatione enim
'concepta est evidenter. Sensus autem per-
'pessus jam delegator est eorum quæ sub-
'jacent ac obveniunt ad ipsam cogitatio-
'nem. Qui vero sensus sæpè mala perpessus
'est, & suscepit, quibus, quando, qualiter læ-
'sus sit observans, et in seipsum reponens,
'recordatur.

'Collaudo quidem igitur etiam ratioci-
'nationem, si quidem ex fortuitâ occasione
'initium faciat, & delationem in morbum ex
'apparentibus persequatur. Si enim ex his
'quæ palam perficiuntur, ratiocinatio ini-
'tium fecerit, in mentis potentiâ esse com-
'peritur, ita ut ipsa ab aliis singula assumat.

'Proinde statuendum est, naturam a mul-
'tis ac omnigenis rebus moveri, ac doceri,
'ita ut Violentia quædam subsit. Mens
'autem ubi accepit, velut dixi, postea ad
'veritatem perducit: si vero non ex evidenti
'aggressionem, verum ex probabili rationis
'figmento, sæpè gravem & molestant in-
'vit affectionem.

Cum multâ erga rationem, *Hippocrates*
hortatus est filium ad Studium Geometriæ
& Arithmeticæ, quod vitam ejus illustrem,
& ad multa commodam in humanarum re-
rum statu efficeret.

Quid

In Hippocratis Epistolam ad Thessalum. 55

Quid in Chirurgiâ præstet Mathesis, tum ex textu patet, tum constat maximi usus esse ad instrumenta, cum excogitanda, tum rite applicanda.

Cum maxima autem corporis pars ex canalibus contexta sit, per quæ fluunt liquida; Mechanica, quæ horum figuram & oscillatoriam Virtutem perpendit, medicis egregium usum exhibet, nam Corpus humanum machinam esse demonstrat, quæ ex variis organis, tanquam totidem rotulis, Vectibus, elastris, ligulis, funiculis &c. instar automati cujusdam constat.

Ejus autem solidæ partes, aliæ vasa sunt, liquidis coercendis, dirigendis, mutandis, separandis, colligendis & excernendis apta; aliæ vero (ut dictum) instrumenta mechanica, quæ figurâ, duritiæ, pondere, nexuque suo, vel fulcire alia, vel definitos motus exercere queunt.

Fluida vero ejus (quorum motu vita, et libero per vasa fluxu, sanitas absolvitur) optime intelliguntur ab eo qui minuta novit corpuscula et agitata (per microscopia) quorum congeries fluidum constituit. Eorum unum si spectatur, rationem habet solidi, adeoque mole, motu, figurâque, quidquid agit, efficit. Sed si tota fluidi moles simul spectatur, gravitas ejus fluorque, communes deprehenduntur iublunaris li-
quidi

quidi proprietates. Virtus vero elastica, ponderis, spissitudinis, fluiditatis, nixusque in contactum gradus vari, momentum impetus quo fertur, & itineris directio; palmaria sunt, quæ unum ab alio fluidum distinguunt. Hæc autem nos egregiè docent scripta illustrissimi *Boylæi, Borelli, Malpighij, Bellini, Peraultij, Newtoni, Hugenij, Marioti, Baglivi*. Physicam ipsam mathematicè explicavit, quâ de principiis naturæ agit, et sapientiæ etiam principia, in *Euclide* suo physico et metaphysico, *Thomas Anglicus ex Albiis*.

Optica omnium confessione visum optime explicat, et ejus peritia in morbis oculorum cognoscendis et curandis, omne tulit punctum. Quod suis scriptis comprobaverunt *Cartesius, Scheinerus, Hugenius, Honoratus Faber, Zuchius, Plempius*, et celeberrimus *Jacobus Gregorius* nostras, ut viveres, in ea disciplinâ illustres taceam.

Astronomiam ad rem medicam plurimum conferre variis in locis testatur *Hippocrates*; ut lib. de aere, aquis et locis, ubi rationem eam reddit, *Quod una cum temporibus, & ventriculi in hominibus mutantur*. Et sæpè monet ut Astrorum ortus & occasus, venti, & diversæ aeris constitutiones diligenter observentur: præsertim periculosissima anni tempora, utrumque solstizium

In Hippocratis Epistolam ad Thessalum 17
rium et Aequinoctium. Et Summo cum ju-
dicio Morbos dignosci asserit, ex consue-
tione generali, et partiali Caelestium, et
uniuscujusque Regionis. In hac etiam E-
pistolâ, ait, "Numerorum ratio, & ad Cir-
culus, & ad transmutationes febrium
præter rationem fientes, & ad judicia ægro-
antium, ac securitatis in morbis sufficiens
est. De influxu Solis et Lunæ in corpus
Humanum, et omnes ejus partes, in Crisi-
bus egit *Cornelius Pletrus*. In Medico, Cri-
tico, Astrologo ex veteribus Iatromathema-
ticis producto. Quod argumentum etiam
Andreas Argolus, nobilis Mathematicus
Patavinus, libris suis de diebus Criticis, et
decubitu Ægrotum, fulè prosecutus est.

'Nobile etiam (ait *Hippocrates*) Me-
dicis ministerium exhibet Mathesis, cum
illis partes intensiōis, ac remissionis, cum ex
parte inæquales fuerint, facile cognoscibi-
les facit. quod aliquâ ex parte nonnulli
perfecerunt, in his *Samuel Hasenrefferus* me-
dicus in suo *Monochordo Symbolico Biomas-
tico*, qui pulsum Doctrinam abstrusissimam,
ex Harmoniis musicis, & figuris, oculariter
demonstrare conatur. Quam etiam explica-
re tenet, *Johannes Marcus Marci* M. D.
libro de proportionibus motus, seu regulâ
sphygmicâ, ad celeritatem & ætatem pul-

sum ex illius motu, ponderibus Geometricis librato, absque errore metiendam.

Ad motum muscularem explicandum, quædam præstitit clarissimus *Sreno*, in elementorum Myologiæ specimine seu musculi descriptione Geometricâ. Plura *Borellus* & *Baglivus*. Quod vero Artem Medicam propius spectat, Divinus Senex libro de veteri medicinâ docet, rerum facultates, non fingendo aut excogitando cognoscendas, sed vires, quas in corpus nostrum habent et exercent, inveniendo, in quo, tum humorum affectiones, tum partium figuras perpendere oportet. Ejus verba sunt. Cæterum et hæc cognoscere oportere mihi videtur, nimirum quæ affectiones homini ex facultatibus ac potentiis, quæ item ex figuris adveniunt. Quod autem dico tale est, nempe facultatem quidem esse, humorum Summas vires ac robur nosse. Figuras autem dico, quæ in ipso homine insunt. Aliæ enim cavæ sunt, et ex amplitudine in arctum coarctæ, aliæ expansæ, aliæ Solidæ & rotundæ, aliæ latæ & hiantes, aliæ spongiformes & molles.

In humorum ergo viribus metiendis, & figurarum virtutibus perpendendis, multum valebit Matheseos cognitio.

Ut notissimas Lunæ vires in morbis variis præteream, Aeris Vires in morbis produ-

In *Hippocratis* Epistolam ad *Thessalum* 59
producendis tacere nequeo. Nam cum Sa-
ditas corporis in æqualitate & medio-
critate consistat, quicquid per excessum
aut defectum, corpus de suo naturali statu
derurbat, illi noxium fit: et inde est quod
excessus Caloris, aut frigoris siccitatis aut
humiditatis, et status aeris intempestivi &
inconstantes maximè noxii sunt, quia Hu-
morum et spirituum temperiem proportio-
natam excedunt, et poros corporis aut ni-
mis laxant aut conspiciunt. Quod notavit
Hippocrates Sect. 3. Aph. 1. his verbis;
‘Mutationes temporum maximè pariunt
‘Morbos, et in temporibus magnæ mutati-
‘ones frigoris aut caloris.

Et post *Hippocratem*, nobilissimus *Cel-
sus* ait, *tempestates optima, æquales sunt,*
sive calida, sive frigida; pessima quæ
maximè variant.

Videtis ergo, *Philatri*, quod cum Phi-
losophia, tum Mathesis omnis, ad medi-
cinam illustrandam facit, & rectè *Hippo-
crates* filio præcepit, ut studeat sedulo ad
huiusmodi experientiæ facultatem perve-
nire, quod & me cum ratione petisse cerni-
ris, & quæ suaserim vobis non gravia one-
ra esse, sed officia necessaria, ut vos me-
dicos peritos, illustres & felices præsteris.

Quod si monstratâ veterum ritè studendi
viâ pergatis studia præcipitare, multa a-
deuntes

deūtes & nihil penetrantes defunctoria o-
pera, de Arte medicā, & de fructu quem
res publica expectat adūm erit.

O Deus, misericors propter Jesum Chri-
stum, averte barbariem; da tempora meli-
ora; quod collapsum est erige; inspira ju-
uentuti voluntatem & voluptatem, bona &
bene Studendi, nec ita exardeat in nos ira
tua, ob peccata; ut finas imperitos, vetera-
tores & Circulatores vitæ necisque dominos
esse Amen.

APPENDIX

Quoniam in jurejurando medicis ab *Hippocrate* pariter proposito, nonnulla commemorantur Medicorum officia; præter ea quæ in lege allata sunt; operæpretium visum est nobis Jurisjurandi versionem metricam Elegantissimam *Scævola Sammaritani* subjungere.

TE per ego hic, *Phœbe* ò *Medicæ* pater artis & auctor,
Teque per hic, jura non inficende parenti,
Asclepi, & geminas, dulcissima nomina, natas,
Hygeiam *Panacē*que, Deosque Deasque per omnes,
Quos testes appello, fore, ut, dum vita manebit,
Quæ nunc conceptis statuo promittere verbis,
Illa sequar vigil, & servem indefessus ad unguem.
Promissique fidem res ut jurata sequatur.

Qui me hanc instituit puerum praeceptor ad artem;
Ille mihi patris instar erit: non segnius illum
Usque colam ac ipsos, qui me genuere, parentes.
Illum ego fortunæ comitem complectar in omnes;
Illi, cum fors dura feret, miseratus, egeo
Succurram totis opibus, tota arte juvabo,
Nec minus & fratrum instar erunt, quos pectore tota
Certus amem, firmoque mihi quos fœdere jungam,

Tum nati illorum, tum qui nascuntur ab illis.
 Quorum si quis erit, pulchro qui incensus amore
 Virtutis, nostras animum convertat ad artes,
 Hunc ego gratuito, & nulla mercede docendum,
 Suscipiam: quoniam quovis genitore creati,
 Omnia me discant omnes præcepta magistro,
 Omnibus unus ero ductor; Phœbeia princeps
 Castra sequar, duce me vestigia figere discant:
 Si modo militiæ dederint sua nomina nostra,
 At Sacris, Thymbræe, tuis quicunque teneri
 Abnuerint, procul hinc illos, procul esse jubebo.

Omnibus hoc unum studiis, operaque fideli
 Curabo, ut victus ratio quacunque salubris,
 Nec prodncenda fuerit male congrua vitæ,
 Hanc ego præscribam bonus, & contraria damnem:
 Ut quantum potero, maneant me vindice tuti
 Mortales, fatigue furens injuria cedat.

Non ego, vel pretio, vel iniqua petentis amici
 Adducar precibus, cuiquam ut lethale propinem
 Pharmacon, aut alius quisquam me auctore propinet.

Nec vero mulier, temerati damna pudoris
 Si qua sit, abjecto cupiat quæ extinguere fœtu,
 Huic ego subiciam pessos, animamve latentem,
 Conscius, & nondum viventia membra necabo.

Faxo mihi sceleris purissima vita nefandi
 Semper eat, castique decus sine labe pudoris,
 Nec mihi sanctum ullo vitietur crimine munus.

Vesica inclusus misere quos calculus argit,
 Haud ego sustineam crudeli excidere ferro.
 Fœquis enim furor est, qua sanas vulnera dextra,
 Hac eadem miseris membris infligere vulnus,
 Sævumque infando sanare dolore dolorem,
 Et lethum ut fugids, aliunde accersere lethum?
 Scilicet has verjet cadens operarius artes,
 Durum hominum genus, & pietate insigne cruenta.

Me quacunque domus venientem exceperit, omni
 Viderit hoc cura sat agentem, ut, qua ægra jacebunt

Membra

*Membra, toro dulci arte levem, mentesque dolore
Oppressas recreem verbis solatus amicis.
Femina virve fua, nullo discrimine habeo,
An domini, an servi: neque amor me cæcus habendū
Interea, aut Veneris coget male-sana libido.*

*Sive vacem officio, seu quidvis moliar unquam,
In vita si forte hominum quid videro, quod sit
Celandum, celabo libens, linguamque fideli
Corripiam fræno, nec grata silentia rumpam:
Nec secus, atque mex fidei commissa, tenebo
Arcana, & tacito sub pectore clausa recondam.*

*Sic mihi divini faveat bona Numinis aura,
Sic fortuna meis accedat prospera rebus,
Quæque mihi merces suscepti optata laboris,
Laude vehar, vigeatque meum per secula nomen:
Ut me nulla dies violantem hæc viderit unquam.
Sin minus, & vano perjuria turpia mendax
Ore loquar, dubii que ferant hæc irrita venti,
Nulla mihi ex animo succedent vota, sed atrox
Me miserum lævis merset Fortuna procellis,
Tristiaque invisa capiant me tædia vitæ.*

FINIS:

ERRATA

*Pag. 5. lin. 8. lege doctrinâ p. 10 l. 14, leg. Hippocra-
ticam, p. 12. l. 10. lege omni, p. 14. l. 18. lege Hipp-
ocrates, p. 19. l. 22. leg: vero, p. 20 l. 17. leg. referunt
p. 26 l. 26 leg: omnibus l. 28: leg: neque, p. 28: l. 11:
lege hominum, p. 29. l. 26, leg. læna. p. 30. l. 25: leg:
amplioris, p. 31, l. 18. leg: crudelius, p. 32, l. 17. leg:
Quod. -- l. 22. leg. prædicendum, p. 33, l. 28: lege
iudicium, p. 40, l. 2. leg: Olympiorum, p. 44. l. 4: leg:
utilitaris. p. 46. l. 15. leg. stitutiōni, -- l. 29, leg:
comparatâ.*

1202

